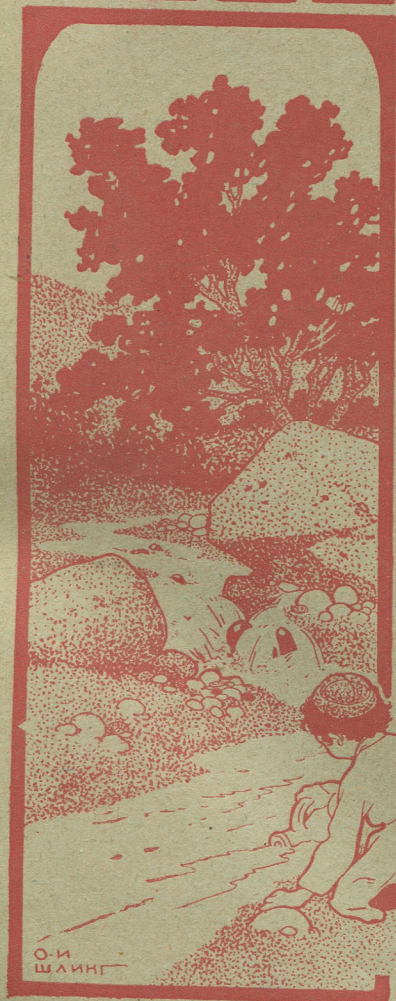

1919

ნაბავშვო

საბავშვო
მხრნალო

• მხრნალო წამოგანთავის •

О.И.
ШЛИНГ

თეზერვალი.

№ 4

მეცნიერება

წელიწადი 88-VIII.

№ 4.

თებერვალი, 1912წ.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

I — სურათი	1
II — ბუ, — ლექსი შ. შდგამედიას	3
III — კამფეტების ფულით, — ზ. ღ — ძისა	5
IV — ამირანი, — (ხალხური ზღაპარი) გ. დარაშვილისა	10
V — ირემი, — (იგავი ეზიზისა) გერმანულით, ა. შანშიაშვილისა	16
VI — ჭკვიანი ლორდი, — (თარგმანი) შ. დადიანისა	17
VII — როგორ იცავენ თავს ცხოველები მტრისაგან — (გად- მოკეთ.) გ. ანთელიძისა	19
VIII — გასართობი: სახალისო სამუშაო, რებუსი და აღსნა	24

ბ უ

ოგორც იყო დაბაძა
ვათა და წვალებითა;
ბინდობისას გამობძანდა
ანთებულის თვალებითა.

გაიძვერა მონადირე,
ისე ოსტატურად ფრინავს,
რომ ისიც-კი ვერას იკებს,
ვისაც უფრო ფრთხილად სძინავს.

დღისით ბრძანსა, ღამით მხედველს
არაფერი ეძალება,
ფუღუროდან ამომძვრალი
ძინდვრებისკენ იძალება.

კარგად გამოძინებულმა
ახლა უნდა იდევ-გპიროს,
უბრალო და ბრალისანი
დაიჭიროს, მწარედ გპიროს.

ვაი, ვაი თქვენი ბრალი,
ფრინველებო, ჰაწიებო,
თრითინებო, წრუწუნებო,
კურდღლებო და ბაჭიებო!

კაუფრთხილდით მუხანათსა,
არსად დაკრათ ნაუსი თვალი,
თორემ ვეღარ გადურჩებით,
თუ ჩაკავლათ სადმე ბრჭყალი.

შ. მღვიმელი.

კამფათაჲს ფულით.

ქრისტეშობისთვის სუსხიანი დილა იყო. მიწა თოვლს დაეფარა. სუროთი შეფუთულ ხეებს შაშვები შერეოდნენ და დილის საუსმეს შეექცეოდნენ. თან ხარბად ელანავდნენ სურო-კურკანტელას მარცვლებს და წამდაუწუმ აქეთ-იქით იცქირებოდნენ: მონადირე ან შვილდოსანი ეშმაკი ბიჭუკელა არ მოგვეპაროს და საუსმე არ ჩაკვამწაროსო.

სოფელ გორაკეთის გზა-ბილიკები სავსე იყო ამ დილით სკოლისაკენ სტუნვით შიშვალ შეგირდებით. იმათი ჟივილ-სივილი და სიცილ-კისკისი არე-მარეს ადვიძებდა და ჩვენ ჩიტუნებსაც აფრთხოვდა.

სუსხიანი დილა ემაწვილებს ძალას ატანდა გზა შეემოკლებინათ; ამიტომაც ისინი ხან ორდობეში ძვრებოდნენ, ხან თხრილზე სტებოდნენ, და ხანაც დელის წვრილ ხიდზე გაიბებნდნენ სოლმე გზის შესამოკლებლად; მაგრამ, თუ მახლობლად მობუსულ ჩიტს დაინახავდნენ, გული ვერ მოუთმენდათ, რომ ქვა არ მოენახათ და ფრინველისკენ არ გაეზუსუნებინათ. მორტემის იმედი სულაც არ ჰქონდათ, მაგრამ მაინც სიამოვნებას გრძნობდნენ, — როცა მათი ნასროლი ქვა მინახულ ფრინველს ჩაუქროლებდა და დააფრთხოვდა.

აი შეიკრიბნენ კიდევ შეგირდები სკოლის ესოში; გაისმა ზარის წკრიალიც და ემაწვილები კლასში შეცვივდნენ. ძაღვ მასწავლებელიც შემოვიდა, ემაწვილები ცქვიტად წამოხტნენ ფეხზე და ერთმა ოსტატის მითითებით ლოცვა წაიკითხა. როცა მოწაფენი დასხდნენ, ოსტატმა კლასს თვალი გადაავლო და იკითხა:—სანდრო და სოსო სადღა ჯრიან?

—ჯერ არ მოსულან, ბატონო!—წამოიძახა რამდენიმე მოწაფემ ერთად.

—ჰო! კარგი მეზობლობა სცოდნიათ!—თქვა დიმილთ ოსტატმა:—შინ მეზობლად ცხოვრობენ, კლასშიც ერთ სკამზე სხედან და დაკვიანებაშიაც კი ხათრი არ გაუტეხიათ ერთმანეთისათვის.

—სანდრო აკერ მოდის!—წამოიძახა ერთმა მოწაფემ.

კარი გაიღო და კლასში ცხრა წლის ლოყა-წითელი, ფუნთუშა ბავშვი შემოვიდა. ტანზე წელის-ფერი მაუდის ხალათი ეცვა, ფეხებზე ძაღალ-ეელიანი წაღები, წიგნებით საფეხებოს ტუპის ბოხსა ცეკასავით ეკიდა ზურგზე და მარჯვენა ხელით მარცხენაზე შერჩენილ თბილ ხელთათმანს იხდიდა.

—დილა მშვიდობისა, ბატონო სანდრო! ასე ადრე რად გასჯილხარ?—უთხრა გამოჯავრებით მასწავლებელმა.

სანდროც მიხვდა საუკედურის კილოს და მორცხვად თაფი ჩაჭკიდა.

—გვითხარი ძინიც, რად დაიგვიანე? იქნება საპატო მიზეზი გქონდა რამე!...

—ხასული არ იყო შინ,—სთქვა სანდრომ და თამამად შესედა მასწავლებელს, თითქოს მართლაც დიდად საპატო მიზეზი მოაგონდაო.

—ვინ ხასული?—შეეკითხა გაკვირვებით მასწავლებელი.

—ხასული, აი ჩვენი ხასული,—ჩვენი მოჯამაგირე.

— ბიჭოს! რაო ძერე? განა სახული კამდევეს სკოლაში წამოსვლის ნებას?!

— არა!... ნებას კი არა, მარა... ისე... მე იმას დავეყვარ სკოლაში.

— როგორ! მხრებზე აჯდები განა?... კარგი ცხენი გეოლია!... კამფეტებს ხომ მაინც აჭმევ ამ შენს ცხენს?... ხომ უოველ დღე კამდევეს დედა კამფეტების ფულს?

— დიად!—სთქვა მორცხვად სანდრომ და კვლავ ჩადუნა თავი.

ამ დროს სოსოც შემოძვრა კარებში. გაცვეთილ შალის ნახოხევი გასვეული, ურბე-დაწითლებული და თავშიშველა სოსო მორიდებით აეტუნა მიხურულ კარს.

— სოსო! შენ რად დაიგვიანე? შენც ხომ ცხენს არ ელოდებოდი სკოლაში წამოსასვლელად?—დაეკითხა ოსტატი.

— არა, ბატონო! ცხენი ვინ მომცა! მაგრამ მე... მე...

— სთქვი, რადა, რა შენ.

— მე მეგონა მოვასწრებდი, — დაასრულა სოსომ გაწვევტილი სიტყვა.

— განა სად იყავ ამ დილით, რომ უნდა მოგესწრო?

— ცხვრების საკვების სათხოვნელად გამგზავნა დედამ.

— მესმის! კარგი! სანდროსე ეოჩადი მაინც შენ უოვილხარ: ეს უძველესოდ სკოლაში ვერ მოდის, და შენ კი სხვისი

მწეშობაც გცოდნია, —სთქვა დაუვალებით მასწავლებელმა და თან სოსოს უცნაურ მორთულობას აცქერდებოდა. ის მართლა ახირებულად იყო ჩაცმული: გაცვეთილ ჰერანკზე ვიდაცას გამონაცვალად ქაღალი *) ნახოხევი ჩამოეფოფუნა; ჩოხის გრძელი კალთები თემო-ბარძაყებზე შემოეხვია და კალთების უურები კი წელს უკან მაგრად ჩაეკვანძა. კისერზე ვიდაცას ეახლანის ნაფლეთი ეკიდა; დახეულ ჩუსტებიდან ფეხის ეველა თითები უჩანდა და ეს თითები ისე დასწითლებოდა სიცივის გამო, რომ მოხარშულ კიბოს ფეხებს მოგატონებდათ.

— სოსო! ეგ რა გრძელი ჩოხა შეგიკერავს! ხომ არ გა-
მარცვე ვინმე ამ დილით? — ჰკითხა ნაღვლიანი დიმილით მა-
სწავლებელმა.

ბავშვებს სიცილი წასკდათ, სოსომ კი მორცხვად თავი
ჩაღუნა.

— ხუმრობა გაშვებით იქოს, და ამ მორთულობით ამ
ზამთარში კლასში სიარული როგორ შეიძლება! — განაგრძო
მასწავლებელმა: უთხარი დედას, რომ შეკიკეროს რამე.

— მე კი უთხარი, მაგრამ... სოსომ სიტყვა ვერ დაასრუ-
ლა, თავი ისევ ჩაჰკიდა და თვალებზე ცრემლები მოადგა.

მასწავლებელი მიხვდა, რომ სოსო რაღაც მწარე მოგო-
ნებამ დააღონა, მივიდა მასთან, თავზე ხელი დაუსვა და ალე-
რსიანად ანუგეშა.

— ნუ სწუნარ, ჩემო სოსო! რაო, რა გითხრა დედა?

ოსტატის დაუვალებამ სოსო გაამხნევა, მაგრამ მაინც უი-
მედოთ წაიღუდლულა: — ის მითხრა, რომ ფულები არა მა-
ქვსო.

— ძეგრა! — უთხრა მასწავლებელმა: ფული არ ექნება,

*) რუხი ფერის.

მაგრამ შენ სომ თქვი, ცხვრები გვავსო; აი იმ ცხვრების მატელიდან მოგიქსოვს შალი და ხალათი შეგიკეროს...

მატელის მოკონებამ სოსოს უფრო აუხვილა გული, ტუ-ჩი შეაცმაცურა, რაღაც უნდა ეთქვა, მაგრამ ცრემლებმა მოუსწრო და თავ-ჩაქინდრულმა რაღაც გაუკებარი ბუტბუტი დაიწყო. მასწავლებელმა ეური მიაღო მტირალ სოსოს ტუჩს და უფრო ტკბილად ჰკითხა: — აბა შე მითხარი ჩუმიად... მითხარ... ჰა!... რა გატირებს?!

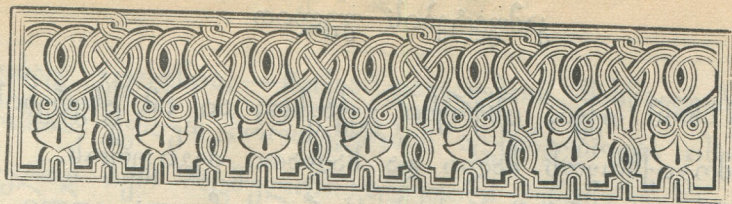
სოსომ რაღაც წასურჩულა. მასწავლებელმა თავი გაიქნია, ნაღვლიანად გადაავლო თვალი ჯერ სოსოს, მერე კლასს და სთქვა: — კარგი! კარგი! ნუ სწუხარ, სოსო! წადი, დაჯექი ადგილზე! შეგიკერავენ.

სოსო რომ მასწავლებელს ეჩურჩულებოდა, მოსწავლენი კისერ-წაწვდილნი უგდებდნენ ეურს, მაგრამ არამც-თუ იმათ, იქვე მდგომმა სანდრომაც ვერ გაიგონა სოსოს სიტყვები, გული დასწვდა და მოუთმენლად ელოდა გაკვეთილის გამოსვლას.

პ. ლ — ძე.

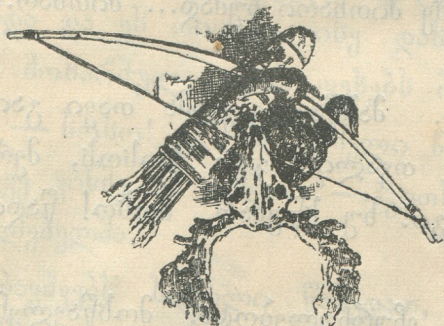
(შემდეგი იქნება).

ა მ ი რ ა ნ ი.

(ხალხური ზღაპარი)

ყო ერთ სოფლად საწყალი
კაცი და დედაკაცი. შვილი არ
ქვავდათ და ღმერთს ღლე და
ღამე ევედრებოდნენ, ღმერთო, ერთი შვილი გვაღირსეო. აუ-
სრულა უფალმა თხოვნა და მისცა ვაჟი-შვილი. — ერთი კვი-
რის შემდეგ უფალმა ჩაუარა გლახის სახით და მოწებლება
ითხოვა. გლახა შინ შეიპატოიეს და სთხოვეს, შვილი მოგვი-
ნათლეო. უფალმა მონათლა ბავშვი და სახელად დანარქეს
ამირანი. მხოლოდ ბოლოს გამოაცხადა უფალმა თავისი სახე-
ლი და სიმდიდრითაც აღავსო, რადგან ეველახე კეთილნი
იუვნენ.

იზრდებოდა ამირანი ღლე ღლეობით. ვინც წლით — ის ღლით;
მაშინვე ეტეობოდა გმირობა. კატასავით სოცდა ლომებს, კურდ-
ღელს ფეხ-და-ფეხ იჭერდა, ხეებს ძირიანად გლეჯდა.

გავიდა ხანი, და ამირანი სახელოვანი გმირი შეიქნა. ერთ
მშენიერ ღლეს მასთან მივიდა ვიღაც კაცი და უთხრა:

— ძაგნარი სახელოვანი კაცი ხარ, და განა არ შეგიძ-
ლიან გამოისხნა მსეთუნასავი ქალი, რომელიც დეეებს ქვავთ
ციხეში დამწყვდეულიო?

— ამირანმა გაიგო თუ არა, მაშინვე მოემზადა საომრად: შეიჭურვა იარაღით და გასწია ნანიშნებ ადგილისკენ. ბევრი იარა, თუ ცოტა, მიაღვა ციხეს, სადაც აუარებელი ღვევები ირეოდა. დაერია ამირანი და დიდი ბრძოლის შემდეგ ამოწვიტა ღვევები, დაისხნა მზეთუნახავი და წამოიფანა შინისკენ. ბევრი სიარულის შემდეგ მკსაფრნი მიადგნენ სისხლის მდინარეს, რომელიც აწვირთებული მოდიოდა.

გაუკვირდა ამირანს... ჟრუანტელმა დაუარა სსეულში და გაიფიქრა, უეჭველად დიდი ბრძოლაა სადმე, რომ ამნადირი სისხლის მდინარე მოდისო.

როგორც ქვეყანასე განთქმულ გმირს, სისხლი აუღუღდა ბრძოლის ჟინით. დაავიწყდა მზეთუნახავიც, ეოველი ჭირიც, რომელიც იმის გულისათვის გადსედოდა.

ასწავლა გზა, საითაც უნდა წასულიყო და თვით-გი აჭეუა სისხლის მდინარეს.

ბევრი სიარულის შემდეგ, დაინახა, რომ ერთი გოლიათი შუბსე დაჭედებია, სთვლემს, შუბლს შუბის წვერს ასვედრებს და სისხლის მდინარე ჩამოსდის. ამირანი მიუახლოვდა, გოლიათმა გაახილა თვალი და დაინახა, რომ ვიღაც მივიდა მასთან.

— ვინა ხარ?— შეეკითხა გოლიათი ამირანს.

— მე ამირანი ვარ, განთქმული ქვეყანასე.

— ამირანი...— ჩაიცინა გოლიათმა:— მაშ შენა ხარ ამირანი... რისთვის მოსულხარ, ან ვის ეძებ?

— სისხლის მდინარე რომ დაუინახე, გამიკვირდა და წამოვედი: მინდოდა შემეტო მიხეზი, რა ამბავი იყო, რომ ამოდენა სისხლის მდინარე მოდიოდა. შეგონა, ბრძოლაა მეთქი. არა გტკივა, შუბლიდან რომ ამოდენი სისხლი გდის?

— ჭო, ეს არაფერია, — ჩაიცინა გოლიათმა:— გამკაწვრია შუბლი. შუბლსე ხელი გადისვა და სისხლიც შესწუდა. ამირა-

ნი განცვიფრებით შეჭურვდა და მერე მოწიწებით შეეკითხა, რას უდგენარ აქ, ან ვის ელოდებო.

— ძამ ეველაფერს გაძობ, — წარმოთქვა გოლიათმა: — რადგან ამირანი ჭეოფილხარ და მასთან შეგიძლიან ცოტა და-მესმარო. სვალ დილას ვადა სრულდება: მზე ამოვა თუ არა, ერთი მზეთუნახავი ამოჭექება თან; ერთი ჩემისთანა კა-ცი აქეთ გამოატარებს; დიდი ხანია, ვეცილებით ერთმანეთს და სვალ შეტყეულია ბრძოლა გვექნება: რომელიც გაიმარჯვებს, ქალი მას დარჩება. დიდი ხანია რაც ველი დღე და ღამე, რომ არ გაანაროს საითმე: უძილო ვარ, სიკუდილის ზირზე ვარ მისული. შუბსე იმისთვის დავეუდე, არ დამძინებოდა: რომ ჩავთვლემდი, შუბისთვის დამეკრა შუბლი. მხოლოდ შენ ეს სი-კეთე მივაუი: მე დავიმინებ და სვალ დილით, როცა გამოჩნდე-ბიან, გამაღვიძე. მისცა ერთი ცული და უთხრა, ეს ცული დამეკარ ეუთ თავში და გამაღვიძებო. მხოლოდ ერთი ხარო მოთხარე, რომ შიგ დაიძალო: როცა ბრძოლა გვექნება, შენ არა დაგიძაღდეს რაო.

ამირანი მივიდა, დაიწყო მიწის თხრა. გოლიათმა უფურა, გაიცინა და უთხრა, შენ, ჩემო ამირან, ამ კვირია ვერ გა-სთხრი ხაროს დასაძალავადო. წისლი დასცა მიწას და დიდი უფსკრული ჩაანგრია.

— ახლა საფესურები გაიკეთე ამოსასვლელად და მე და-ვიმინებ; შენ კი არ დაგეძინოს, — გააფრთხილა გოლიათმა.

— უძილობით დაღლილ-დაქანცულ გოლიათს ძალე დაე-ძინა; მხოლოდ ამირანი იჯდა და აღმოსავლეთისკენ იუუ-რებოდა.

გათენდა კიდეც. ბრწეინვალე მზემ ამოაშუქა და თან ამოჭ-ქვა ქალი, ისეთი მშვენიერი, რომ ამირანს სდებარძიაც არ გა-ეგონა ასეთი მშვენიერი სანახაობა. ქალის სილამაშემ კინა-დამ ცნობა დაუფანტა; შესედა, ნახა, რომ გვერდზე გოლიათი

მოსდევდა. ადგა ამირანი, მივიდა გოლიათთან და გაიფიქრა: მე რომ ეს ცული დავარტყა, სომ კიდევ მაკვდაო. ხელი ჩაავლო თითში და დაუწყო ღვიძება, ადგ, ბიძა, მოდიანო. უურში ჩახსოსოდა რაც სმა ჰქონდა, მაგრამ ამირანის ვერტილი ამაო იყო. გოლიათი მძიმედ ფშვინავდა და არ იღვიძებდა. ქალი თავის გოლიათით კი უახლოვდებოდა. მეტი გზა არ იყო: აიღო ცული და მძიმედ დავარტყა, იქნებ გამოიღვიძოსო. მერე დაუწყო მძლავრად ცემა, მაგრამ გოლიათი არც კი შეძმუშენილა. როცა ჩარა გაუწვდა ამირანს, ქალიცა და გოლიათიც უფრო მოახლოვდნენ. მაშინ რაც ღონე ჰქონდა და არტყა მძინარე გოლიათს ცხვირში და თან დასძახა: — ადგ, ბიძა, — მოახლოვდნენ. — მხოლოდ ახლა განხილა თვალი გოლიათმა. წამოდგა ზეზე, მოემსადა საომრად, ამირანი-კი ჩაჯდა ხარში და დაუწყო იქიდან ეურება. შეიყარნენ თუ არა გოლიათები, ეძგერნენ ერთმანეთს ვეშაპებით, და შეიქმნა ძლიერი ომი. ქალი განზე იდგა და მწუხარედ სტიროდა. ბრდღვინავდნენ გოლიათები, იმროდა მიდამო, ინგრეოდა მთები. იმათ ფესთა ნატერფალისგან ნადირანი უგზო-უკვლოდ მირბოჯნენ. იმათი იარაღის ჯახა-ჯუხისგან ცეცხლი გადმოდიოდა და გარემო ტყე იწოდა. ამირანს აცახცახებდა და სული ელეოდა შიშისგან.

საღამომდის ასე მედგრად იბრძოლეს და მზის ჩასვლისას ერთი ბქეთ, ერთი იქით გადავარდა და ორივენი დაიხოცნენ. ამირანი ახლა კი დამშვიდდა, ამოვიდა ხაროდან და ქალს ხელი გაუწოდა, წამოძეგვიო. ქალმა ეურადღებაც არ მიაქცია ამირანს: რა ნახა ორივე მკვდარნი, ქვითინი დაიწყო და თავის გზას გაუდგა. ამირანი უკან გამოუდგა და არ ეძვებოდა: მე ამირანი ვარ, სახელ-განთქმული გმირიო. ქალი მიუბრუნდა გაჯავრებული, გოლიათის ერთი მუხი მიწას დაურჭო,

სტაცა სელი ამირანს და შუბსე სარტელთ ეირამალა დაჭკი-
და, თვითონ-კი თავის გზას გაუდგა. ამირანმა კარგა ხანს
იფართხალა შუბსე და, რაკი იმედი დაჭკარგა, დაიწყო ტი-
რილი და ქალს ესევებოდა, გამანთავისუფლო. ქალსაც შე-
ეცოდა, მივიდა, გაანთავისუფლა და უთხრა:

— შე არამხადავ, მე მეფის ქალი ვარ, ჩემის მიზეზით
რამდენი ამისთანა გოლიათნი დახოცილან და შენ, ნაცარ-ქე-
ქიას, გინდა, რომ წამიფანო. მე ისეთი აღთქმა მქონდა, ვინც
მოძერეოდა, იმას წაუფებოდი. ორივენი მოძერევენ და მათში
რომელიც გამძრევებდა—იმას დაგრიებოდი. ახლა წადი და
უკან აღარ მოიხედო.

ქალი თავის გზას გაუდგა. ამირანი-კი დადონებული, და-
მძრებული ერთ მხარეს გაემართა. მივიდა ერთ დაბურულ ტყე-
ში, დაჯდა და ტირილი დაიწყო:

— ღმერთო, შენი ნათლული ვარ და ქალსაც კი ჩემზე
გამძრევება მიეცა.—ცრემლის გუბე დააქენა ამირანმა.

გამოეცხადა ამ დროს უფალი და უთხრა:

— ნუ სტირი, ამირან; მთელ დედამიწის ზურგზე ეველა-
ზე ღონიერი იქნები დღეის შემდეგ.—უთხრა, ჰირჯვარი გადა-
სწერა და განმორდა.

ამირანმა მაშინვე რაღაც დიდი ძალა იგრძნო, სასე და
მთელი იმისი სხეული რაღაც მედიდურობით აივსო. ადგა ამი-
რან, ღმერთს მადლობა შესწირა და საცდელად წიხლი დასცა
მიწას. ამისი ფეხის ნაწრაღი დიდ უფსკრულად ჩაიქცა. ნე-
კით უხარმახარ ხეებს დაუწყო გლეჯა; მუშტის ოდნავი
დარტყმით დიდ მთებს ანგრევდა, მისი ხმა მთელ დედამიწას
არეევდა და ზღვა-ოკეანები ნაპირიდან გადმოდიოდნენ. ერთის
გადასტომით დიდ მანძილს სტებოდა.

ძლევა-მოხილი ამირანი გაემართა იმ ქალაქისკენ, სადაც
მეფობდა იმ მსეთუნსავის მამა, რომელმაც შუბსე ეირამალა და-

ჰკიდა. ბევრი ხანი იარა და ბოლოს მიაღვა მეფის სასახლეს. შეჰყვირა გაჯავრებულმა და დაიწყო მოედანზე ტრიალი. მეფის ქალს ითხოვდა საომრად, თან საშიშრად ჰყვიროდა, მე ვარ ამირანი და ქვეყნის ვეშაპიო; ლომივით ბრდღვინავდა და მოპირდაპირეს მოუთმენლად მოელოდა.

მეფის ქალმა სასახლიდან გადახედა და ძალიან ეუცხოვა. ამირანი სრულიად გამოცვლილიყო სასითაც და აგებულობითაც: ნათლად ეტეობოდა—ძლევიტ ადჭურვილიყო. ქალი გამოვიდა საომრად. დაუახლოვდნენ ერთმანეთს. ამირანმა აღარ აცალბა, სტაცა ხელი და მშვენიერი ქალი შუაზე გაგლიჯა; დაერია ჯარს, ამოწვევით მრავალი, მოჰკლა მეფე—დიდებულეები და, როცა გული იჯერა, შინისაკენ გაუდგა. გზაში ამირანს უფალი შესვდა და უთხრა:

— იმიტომ მოგეცა ღონე, რომ ქვეყანაზე სასელოვანი ჰყოფილიყავ, და არა იმიტომ, რომ ადამიანთა ამოდენი სისხლი დაგეყცია.

ამირანმა მიუგო:

— ცუდათა ვერძნობ თავს, ნათლია მეუფეო, ამოდენა ძალა რომ მაქვს, სისხლი მიდუღს: მოპირდაპირე არ შემხვდა ისეთი, რომელთანაც შემძლოს ცოტა ხანს მაინც ბრძოლა და აჩქროლებული სისხლის დაძებნა. ვებრძვი ხეებს, ვებრძვი მთებს. მოდი, ნათლიავ, შენ მეჭიდე.

უფალმა უთხრა.—ჯერ მიწაში ჯოხს დაურჭობ, და თუ იმას ამოგლეჯ, მერე გეჭიდები.

დასთანხმდა ამირანი. უფალმა დაურჭო ჯოხი. დაეჭიდა ამირანი ამოსაგლეჯად. უფალმა გადასწერა პირჯვარი; ზედ ჯოხზე მიება ჯაჭვით ამირანი და თავზე უხარ-მახარი მთები გადაედგა.

კ. დარაშვილი.

ი რ ე მ ი.

ცეპი ერთმა მონადირემ
თვალი მოჰკრა ირემს რქიანს;
მიუსია ძეძებრები,
გადასცილდნენ ადგილს მთიანს.

არ იქნა და არ მოეშენენ,
საქმე შეტად გაუჭირეს;
ბევრს ეცადნენ დაგეძილნი,
მაგრამ კი ვერ დაიჭირეს.

როს ირემი მოეუარა,
აღარ ჰქონდა მტრისა შიში, —
ლომი შეჰხვდა უცბად გზასე,
დაატესა თავსა ვიში,

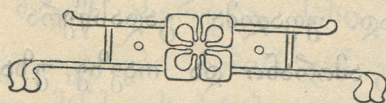

ეელში ეცა, გამოჰღაღრა,
ბუნაგისკენ უწეო თრევა.

ნათქვამია: უბედურსა

ქვა აღმართში მოეწევა!

ა. შანშიაშვილი.

ჭკვიანი ლორდი.

(თარგმანი)

როცა ცხად ჰქვამდა მშვენიერი ძაღლი, სასულად ლორდი; ეველებან დაჰყეებოდა თავის ჰატრონს. როცა ეტლით მიდიოდა, ლორდი იმის ფეხებთან წვებოდა.

ერთსეულ ლორდის ჰატრონი ეტლში ჯდებოდა, ლორდმა შიგ შეხტომა მოინდომა, მაგრამ, ავტომობილისგან *) დამფრთხალმა ცხენებმა ეტლი გაიტაცეს, ლორდი ბორბალს ქვეშ მოხვდა და თავი ძლიერ დაიძაფა. ჰატრონი ძაღლიან შეწუსდა; ლორდი იმ წამსვე ექიმთან წაიყვანა ჭრილობის შესასხვევად. იქ ლორდი მაგიდაზე დააწკინეს; ორ თანამეძვეს ეჭირა ხელში, სანამ ექიმი ჭრილობას შეუსხვევდა. თუცა ეს მეტი იყო, თავი ისე ეჭირა ოპერაციის დროს, თითქოს იმის მიუცდილებელ საჭი-

*) ორთქლის ძალით მოძრავი უცხენო ეტლი.

როებს გრძნობდა. ამის შემდეგ, სანამ მოწიებოდა, ეოველ დღე სამ საათზე ექიმთან დაჰყავდათ.

ერთხელ მოსამსახურეს, რომელსაც ლორდი ექიმთან უნდა წაეყვანა, რადაცამ ხელი შეუშალა და ვერ შესძლო დანიშნულ დროზე წასვლა. ერთი საათის შემდეგ, როდესაც მოსამსახურე დაბრუნდა ლორდის წასაყვანად, ბევრი ეძება ძაღლი, მაგრამ ვერ იპოვნა. ექიმთან წავიდა, რომ შეეტყობინებინა რაც მოხდა. მაგრამ გაკვირვებული კი დარჩა, როცა გაიგო, რომ ლორდი უკვე ექიმთან ეოფილიყო.

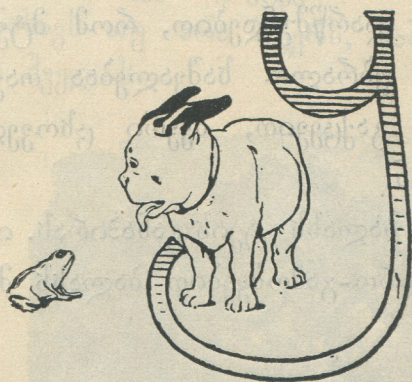
თურმე ლორდმა დანიშნულ დროს ექიმთან მიიღინა, კარი ფეხით გააღო, შესტა მაგიდაზე, სადაც ეოველთვის აწვეუნდნენ და მშვენივრად შეასვევინა ფეხი. როცა ექიმმა ფეხის შესვევა გაათავა, ლორდი მაგიდიდან ჩამოხტა და შინისაკენ გაუდგა.

მ. ლადიანი.

როგორ იხაზენ სოფელური თავს მტრისაგან.

ველა ცხოველს, როგორც პატარას, ისე დიდს მტერი ბლომად ჭეაჟს: ეოველ ფეხის გადადგმაზე შეიძლება მტერს წააწედეს, ამიტომ თავი მუდამ ფრთხილად უნდა ეჭიროს, რომ მისი საკბილო არ გახდეს. მაგრამ ხომ მოსაწყენია მუდამ იმაზე ფიქრი, მტერმა რაიმე ხიფათი არ მომაყენოს, ან წუთი სოფელს არ გამოძასაღმოსო. გარდა ამისა მარტო სიფრთხილე საკმაო არაა: საჭიროა სხვა-და-სხვა საშუალება მტერთან საბრძოლველად.

ცხოველებს მრავალნაირი ამგვარი საშუალება აქვთ. თითქმის ეველა ეს საშუალება ხუთ დარგად შეგვიძლია დავეოთ.

ზოგი ცხოველი, დაინახავს თუ არა მტერს, გაიქცევა, ან გაფრინდება; ზოგს დამცველი იარაღები აქვს; ზოგნი იმ ასრით, რომ მტერს გადურჩნენ, თავს ისასიწრებენ, ზოგნი ჯგუფად—გუნდ გუნდად ცხოვრობენ და მით მტრისაგან თავს უზრუნველ ჭეოფენ; ზოგნი ბუნებით ისეთი ფერით არიან დაჯილდოებულნი, რომელიც მათ მხელ-შესამჩნევად ხდის და მტრის თვალს არიდებს...

ამგვარად სხვა-და-სხვა საშუალება, რომლითაც ცხოველები მტრისაგან თავს იუარავენ, შეიძლება: 1) გაქცევა, ანუ მტრისაგან სწრაფი განშორება; 2) დამცველი იარაღი; 3) თავის

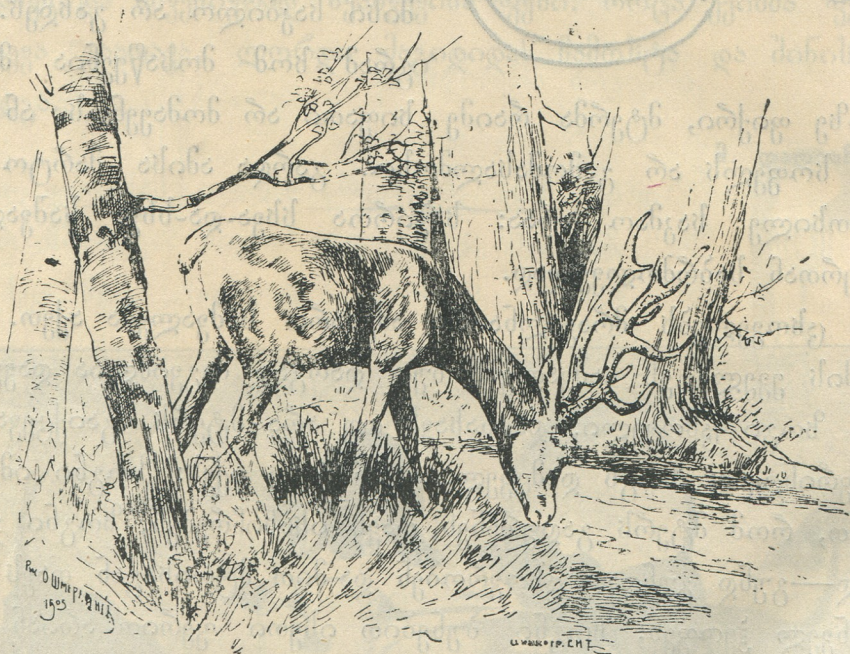
დასახიზრება; 4) მუარველი ფერი და 5) საზოგადოებრივობა.

მეუდგეთ დასახელებულ სამუალებათა აღსნა-განმარტებას.

1) გაქცევა ანუ მტრისაგან სწრაფი განშორება.

ვთქვათ, ტყეში უცებ დათვს წააწედი. თუ არა გაქეთ თო-
ფი, ან სხვა რამე საიმედო იარაღი, გაიქცევით და მანამდის
უკან არ მოიხედავთ, სანამ არ დარწმუნდებით, რომ მტერს
თავი დააღწიეთ. ასეთი გაქცევა უბრალო სამუალებას თავის
დაცვისა, და ამკვარად, ესე იგი გაქცევით, ბევრი ცხოველი
იხსნის ხოლმე თავს სიფათისაგან.

აი ირმის ჯალაბობა სძოვს ბალახს ტყის განაპირას. ირ-
მის ნუკრი დაუდევრად დახტის, დრო-გამოშვებით ბალახს მო-

გლეჯს და იცოხნის; იქავე ახლო ფური ირემი წევს, ცოტა
მოშორებით ხარი ირემი დგას, ისიც სძოვს, მაგრამ თავს
ხშირად მაღლა სწევს და რაღაცას ეურს უგდებს. თუ საეჭვო
არაფერი გაიგონა, ანუ დაინახა, ისევე განაგრძობს მოფნას;
მაგრამ თუ რამე ფახუნი შემოესმა, იმ წამსვე შეშფოთდება,

ლამაზ თავს მძლავრ ასწევს და გაუბრუნებლად ათვალიერებს მიდამოს, თანაც სმენად იქცევა ხოლმე თუ საეჭვო სმა განმეორდა, ირემი მსწრაფლ მიიბრუნს თავის ჯაღაბობასთან და აცნობებს, რომ სიუხითი ახლოსაა. შეშინებული ირემები გარბიან და ამგვარად დაუბრუნებელ მტერს თავს აღწევენ.

ამგვარადვე — გაქცევით — იცავს თავს მშობარ კურდღელიც. დანახავს თუ არა მტერს, მაშინვე მოკურცხლავს ხოლმე და თავს შეელს.

კურდღელს მშობარს ეძახიან, მაგრამ, წარმოდგინეთ, სიმძლავრე მისთვის ფრიად მარტოებელი თვისებაა: შეელის კურდღელს, იძულებულსა ხდის მსწრაფლ გაიქცეს, რაწამს რასმე საშობარს დანახავს. დამეთანხმებით, რომ სიმძლავრე კურდღლისათვის ეოვლად გამოუსადეგარი, მეტსაც ვიტყვი, დამღუპველი თვისება იქნებოდა: აბა რას გააწეობდა ის ბეგლთან, მელასთან, ან სხვა მტაცებელ ცხოველთან თავის სიმძლავრით, გარდა იმისა, რომ თავს შეაკლავდა?

ერთი სიტყვით კურდღლისათვის და ბევრ სხვა ამგვარ

სუსტ ცხოველთათვის შიში მარტებული, აუცილებელი გრძნობაა სიცოცხლის დასაცვლად.

კურდღელი და მისი მსგავსი ცხოველები უოვლად უძწეო და სუსტები არიან, მაგრამ იმათაც მოეწოდებათ აუცილებელი საშუალება თავის დაცვისათვის, მაგალითად: სქენის სიმასწილე, სწრაფი სირბილი და სიმხდალე. ეს საშუალება სრულებით საკმარისია, თუ იმათში საკმაოდან განვითარებული.

გაქცევით თავის შველა მარტო ირმის, კურდღლის და სხვა მათგან ცხოველების ხვედრი როდია: ამ საშუალებას მიმართავს ხოლმე ზოგი ფრინველიც, თევზიც და სხვა ცხოველიც.

როცა ზღვაში გროვად მოთამაშე ჰაწაწა თევზები შეაძინევენ რომელსამე მტაცებელ თევზს, იმ წამსვე იფანტებიან: თვით თეული თევზი ცდილობს მტრის ბასრ კბილს გაქცევით გადაურჩეს.

აი ეზოში ქათმები გამოფენილან, ნაკავსა ქექავენ, ბაღასში ჭიადუებს ეძებენ. არავინ არა ფიქრობს, რომ შეიძლება იმათ ახლოს ქორი ანუ შერა უთვალთვალებდეს და რომლისამე მათგანის მოსატაცებლად ემზადებოდეს. თუ ძამაღმა ან ქათამა თვალი მოჰკრა შორი-ახლო მჯდომარე, ანუ მფრინავ ქორს, მაშინადვე ერთგვარი ხმით აცნობებს ამბავს თავის მოძებებს; ესენი კი დაფრთხებიან, სწრაფად აქეთ-იქით გაიქცევიან და სადმე უშიშარ ადგილს შეაფარებენ თავს.

ვევლას უნახავს როგორი სისწრაფით გარბის ხოლმე ხვლიკი, თუ ადამიანი თავს წააწედა. ასევე იქცევა გველი და სხვა ქვემძრომი ცხოველებიც.

გ. ანთელიძე.

(შემდეგი იქნება)

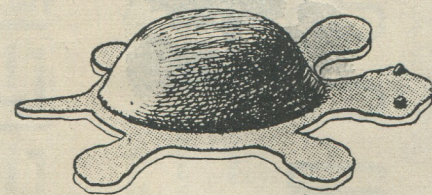
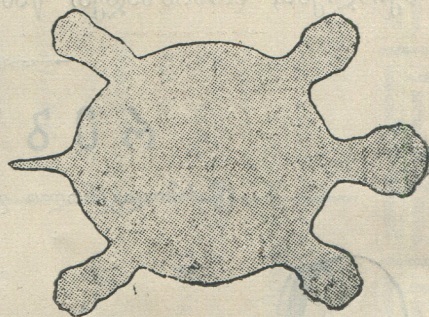

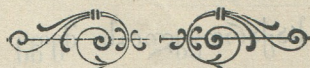
სახალისო სამუშაო

კალმის გასაწმენდი.

ღიეთ ძაუდის ნაჭრები, ერთი-ერთმანეთზე დააუინეთ და გამოსჭერით აქ დახატულ თარგზე. გამოჭრილი ძაუდის ნაჭრები მაგრად გაჭკერეთ, რომ ერთმანეთს არ მოსცილდეს.

თვალების ადგილას ორი მძივი დაამაგრეთ და მადლა, ზურგის ალაგას, დააწებეთ ნიკუზის ნაჭუჭის ნახევარი, როგორც აქ არის დახატული. და გამოვა ღამაში კალმის გასაწმენდი კუ.

ა ნ ე კ დ ო ტ ი

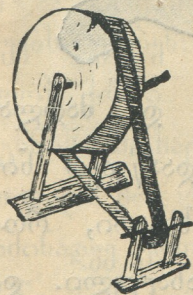
ქალაქის აფთიაქის წინ შორეულ სოფლიდან მოსულმა გლეხმა გაახერხა ურემი და უშველებელი ფიჭვის კარები ფრთხილად გადმოიღო.

— ეი, ძმაო! აქ რა გინდა, დურგალი ან აგერ ჰირდა-ზირ თეთრ სასლშია!— დაუძახა აფთიაქის ჰატრონმა გლეხს.

— არა, შენი ჭირიმე, მე მხოლოდ რეცეფუტი მოგიტანეთ... ავადმყოფ ცოლს ექიმი მოუყვანე... ქაღალდი ვეღარ-სად ვიძოვე და აი, ამ კარებსე დასწერა რეცეფუტი ნახშირით... თუ შეიძლება, მომიძნადეთ წამალი.

რ ე ბ უ ს ი.

(წარმოდგენილი გ. ფერაძის მიერ).

”

3

”

მე-3 №-ში მოთავსებულ რეცეფუს ალსა:

ჰატარს კასი საქართველოს მეფე იყო.

1912 წლის 1 იანვრიდან გამოვა
ორშაბათობით დიდი ლიტერატუ-
რული და პოლიტიკური გაზეთი

— —
თეზი
(წელ. მეორე)

წლიურად 2 მან. 50 კპნ. ნახევარი
წლით 1 მან. 25 კპნ. 1 თვით 25 კპნ.
ცალკე ნაბეჭდი 5 კპნ.

რედაქციისა და კანტორის ადრესი:
Дворцовая, 6 Д. Насл.

Д. З. Сараджева.
რედაქტორ-გამომცემელი
გრ. დიასამიძე.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА на 1912 годъ
на газету

„Заквказская Рѣчь“

Годъ издания четвертый.

ПОДПИСКА

съ доставк. на домъ: Въ Тифлисѣ Въ провинц.
На годъ 6 руб.—коп. 8 руб.—коп.
„ полгода. . . . 3 руб. 50 коп. 4 р. 50 к.
„ 3 мѣсяца . . . 2 руб. — коп. 2 р. 25 к.
„ 1 мѣсяць. . . . — 70 коп. — 75 к.

АДРЕСЪ: Тифлис, редакция газ. „Зак-
вказская Рѣчь“ Дворцовая ул., домъ Д. З.
Сараджева.

Для телеграммъ: Тифлис, „Заквказская
Рѣчь“.

Редакторъ ин. Г. И. Палавановъ.
Издатель З. Д. Горделадзе.

1912 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურათებულ საუბრეწვილო ჟურნალ

„ნაკადული“-ზე

◆ წელიწადი მერვე ◆

ჟურნალი გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით და საგანგებოდ არჩეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით, მონაწილეობას ღებულობენ ჩვენი ცნობილი მწერლები და პედაგოგები.

წლიურ ხელის მოძწერლებს მიეცემა:

24 წიგნი „ნაკადულისა“ მცირე წლოვანთათვის. **12** წიგნი „ნაკადულისა“ მოზრდილთათვის.

საჩუქრად მიეცემა წლიურ ხელის მოძწერლებს

◆ დასურათებული 120-ზე მეტი ორიგინალური იგავ-არაკი ალ. მირიანაშვილისა. ◆

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა 5 მან. ნახევარ წლით — 3 მან., ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის 24 წიგნი—3 მან. მოზრდილთათვის 12 წიგნი—3 მან., ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

ხელის მოწერა შეიძლება **ტფილისში**—„ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის ს., გოლაფ. ზრ. № 8. Редакция „Накадули“ Головинский пр. № 8. და წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მღაზიაში, სასახლის ქუჩა. **ქუთაისში**—ისიდორე კვიცარიძესთან, თ. მოაფრიშვილთან, და მარიამ ყაუხჩიშვილთან. **სამტრედიაში**: ივანე გლადკოვთან, **ფოთში**—თეოფილე კანდელაკთან. **ბათუმში**—კნ. სოფიო ნაკაშიძესთან და ტროფიმ ინსანოძესთან. **დ. ხონში**—ეკატერინე ვასილის ასულ ბანტაძესთან. **ოზურგეთში**—ლევ. იმნაძესთან. **თელავში**—ვანო ზაქაშვილთან. **ახალციხეში**—კონსტანტინე გვარამაძესთან. **ბაქოში**—ვასილ ახვლედიანთან და ივანე კლიაშვილთან. **გორში**—ნინო დომაურთან და ქეთევან ჯავახიშვილთან. **სოხუმში**—კნ. მარიამ ანჩაბაძესთან. **კიათურაში**—ივანე გომელაურთან, **განჯაში**—ბ. ამბოქაძესთან. **ერევანში**—კ. ოდიშარასთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე.

გამომცემელი თავ. პავლე იოსების ძე თუმანიშვილი.